

AGRICULTURA

Les Valones de les oliveres són una tècnica agrícola d'importància mundial per a la FAO

Estes construccions tradicionals de pedra seca envolten les oliveres i les protegeixen del fred, així com ajuden al seu creixement i desenvolupament

Terres de l'Ebre Andrea Capilla

Recentment i gràcies a la faena de la Mancomunitat de la Taula del Sénia, l'Organització de les Nacions Unides per a l'Agricultura i l'Alimentació (FAO, per les seues sigles angleses) ha reconegut les valones com un Sistema de Patrimoni Agrícola Mundial (SIPAM). Les 'valones' són unes construccions de pedra seca, generalment de poca altura -entre 50 i 100 cm- que envolten els tronc dels arbres, especialment de les oliveres, per a protegir-los, especialment, del vent. Com el seu nom indica es tracta d'una construcció que es realitza mitjançant l'ús de pedres, però que no emprà morters o argamasses -materials compostos per la barreja de calç, sorra i aigua- per a la seua confecció.

Les valones abunden a la zona mediterrània, especialment a Catalunya i la Comunitat Valenciana, on són una de les peces fonamentals del paisatge de les oliveres, ja que és on es concentren els exemplars d'oliveres monumentals. Més enllà de protegir els arbres del fort vent -present periòdicament al territori ebrenc i valencià-, evitant, així, que els exemplars siguin arrancats, estes construccions de pedra seca també aporten un seguit de benefi-

Imatge d'un exemplar de valona, la construcció de pedra seca que protegeix les oliveres. / TAULA DEL SÉNIA

cis a tots aquells exemplars arboris que envolten.

D'una banda, ajuden al creixement i desenvolupament de les oliveres, ja que faciliten l'arrelament dels exemplars més joves, també protegeixen les arrels, així com retenen l'aigua de la pluja, la qual cosa repercutix en un major rendiment d'estos exemplars de cara al futur. D'altra banda, quasi tots els exemplars d'oliveres que es troben al territori Sénia són cultius de secà. Un altre dels beneficis que aporten les valones és

que conserven la humitat al voltant de l'arbre, la qual cosa ajuda a fer que les oliveres superen les èpoques fortes de sequia freqüents de la zona. A més a més, estes construccions són un refugi per a la biodiversitat, contribuïxen al manteniment de la flora i la fauna local -com moltes espècies de rèptils, amfibis, o inclús són utilitzades per diverses aus per a nidificar-, així com al control de plagues.

Les valones de pedra seca poden ser circulars, en forma de mitja lluna,

poden trobar-se als marges o murs de pedra seca, així com n'hi ha que han anat evolucionant a altres formes més fàcils de construir a base de terra, grava i pedra triturada. Actualment, existix l'ofici de constructor de pedra seca, tot i que tradicionalment, estes construccions les feien els mateixos agricultors, ajudats pels més experts del territori.

A més, la UNESCO ha inscrit esta pràctica a la Llista representativa de Patrimoni cultural Immaterial de la Humanitat. ■

I A MÉS...

La Taula del Sénia aprova els comptes per al 2021 de més de 530.000 €

La Mancomunitat de la Taula del Sénia ha aprovat uns pressupostos per a l'exercici del 2021 de 533.110 euros, un 1% superior al de l'any passat. Entre altres actuacions previstes, preveuen ampliar el microsite -pàgina web individual- que gestiona la ruta d'oliveres mil·lenàries i l'inventari; fer nous tallers, exposicions i fires; recuperar les jornades europees de patrimoni i les festes suspeses pel coronavirus al llarg del 2020; així com impulsar actuacions d'oleoturisme a la zona aragonesa de la Mancomunitat. En l'assemblea telemàtica que va celebrar-se dijous passat, també van reelegir David Gil, l'alcalde de la Poble de Benifassà, com a president de la Taula del Sénia, i van fer un balanç de les actuacions que, malgrat la pandèmia i les consegüents dificultats, van poder-se realitzar.